

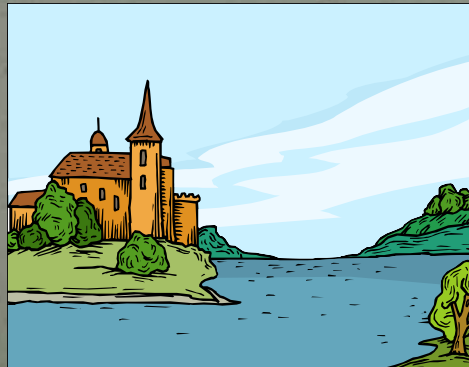
ZAMKI I RYCERZE

Przygotowała: Katarzyna Semla, SP – 5 Żywiec

ZAMEK - USYTUOWANIE

- Zamki były budowlami obronnymi
- Budowano je w trudno dostępnych miejscach, wykorzystując ukształtowanie terenu:
- na wzgórzach
- w pobliżu rzek
- w pobliżu granic państwowych

WYGLĄD ZAMKU

Zamki otoczone
były murami
obronnymi

Otwory okienne na
zewnątrz murów
przeważnie były małe
i wysoko umieszczone

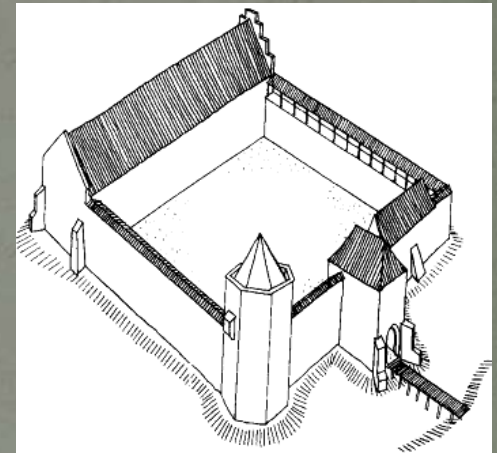
System obronny
stanowiły również
baszty i wieże,
które były
doskonałymi
punktami
obserwacyjnymi

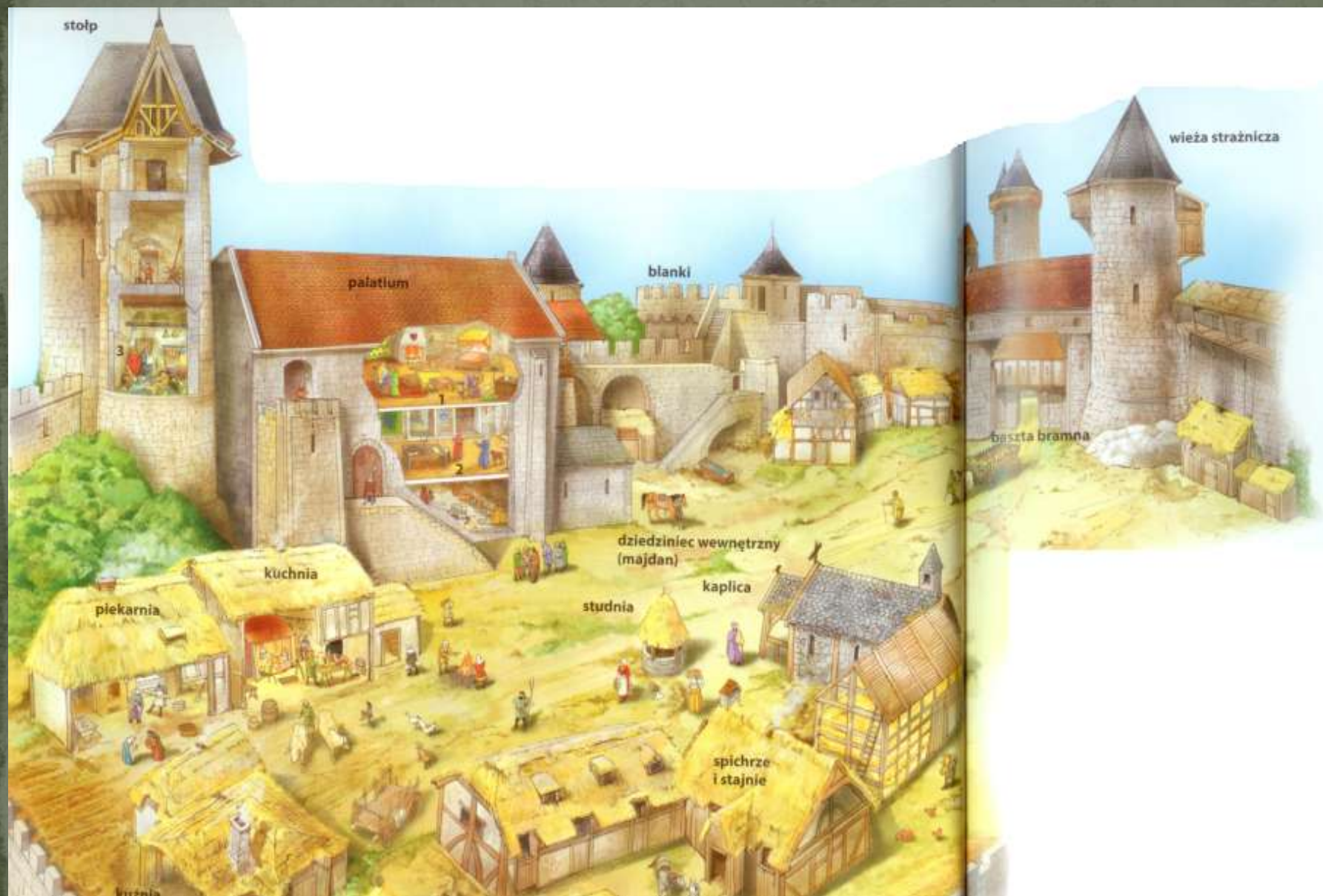

Do zamku można było wejść
przez bramę lub most
zwodzony, zamocowany nad
fosą

ROZPLANOWANIE ZAMKU

- Zamek można sobie wyobrazić jako małą wioskę. Otoczony grubymi murami, z blankami i strzelnicami, był zamkniętym w sobie światem. Był w nim budynek mieszkalny dla pana i służby, spichrze do przechowywania żywności, stajnie i obory dla zwierząt, kuźnia, kuchnia i kaplica.

ROZPLANOWANIE ZAMKU

- Palatium – dom mieszkalny pana zamku
- Stołp – pozwalał bronić się do końca.
Przechowywano w nim też zapasy
- Baszta – z mostem zwodzonym i wrotami
- Fosa – zalewana wodą w razie zagrożenia

ROZPLANOWANIE ZAMKU

- Ubikacje sytuowano w murach obronnych, w stołpie i w palatium. Wszystko, co spadało szybem w dół lądowało w gnojowniku lub w fosie. Nikt tu nie siedział dłużej, niż było to konieczne. W zimie było tam bardzo zimno, a latem bardzo cuchnęło.

ZNANE POLSKIE ZAMKI

Chęciny

Będzin

Malbork

Ogrodzieniec

MIESZKAŃCY ZAMKU

- Właścicielami zamku byli rycerze.

Ich głównym zajęciem była walka w obronie kraju. Na wezwanie władcy rycerz stawiał się w pełnym uzbrojeniu i konno.

Podczas nieobecności pana, na zamku zarządzała żona rycerza i urzędnicy.

Rycerze posiadali też swoją służbę: kuchmistrza, paziów i stajennych.

NARODZINY RYCERSTWA

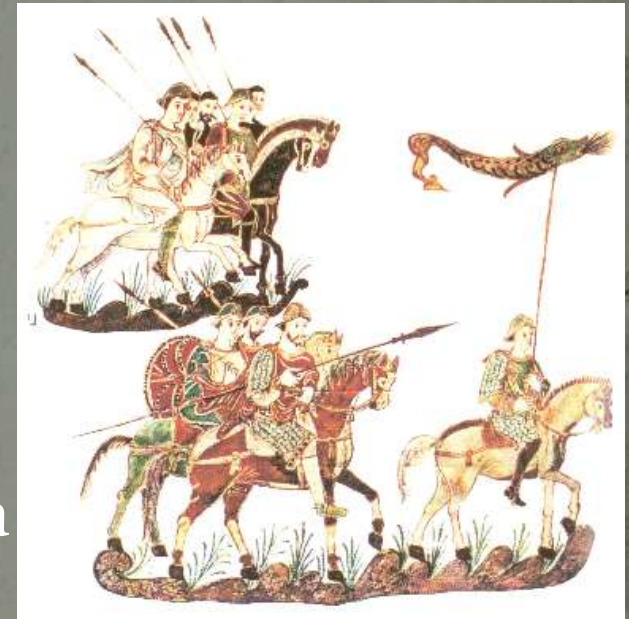

- Historia rycerstwa rozpoczęła się w 1 połowie VIII w., kiedy to zwolennicy proroka Mahometa, po podbiciu Bliskiego Wschodu i Afryki, sięgnęli po panowanie nad Europą Zachodnią.
- Aby się bronić przed atakami Arabów, Frankowie stworzyli rodzaj wojsk (ciężką jazdę frankijską), z których wykształciły się zastępy późniejszego rycerstwa.

Wyposażenie bojowe frankijskiego jeźdźca

- Pancerz osłaniający tułów, ramiona i uda (skórzany, pokryty żelaznymi płytkami)
- Hełm stożkowy, nie przykrywający twarzy
- Długie, skórzane buty lub metalowe nagolenice
- Okrągła, drewniana lub skórzana tarcza
- kopia

Rycerstwo w okresie świetności

- Apogeum rozwoju rycerstwa – w epoce wypraw krzyżowych (1180 – 1250)
- Wykształcony w pełni system cnót rycerskich: wierność chlebowawcy, ochrona religijnych świętości, obrona bezbronnych i słabych, postępowanie z umiarem, prezentowanie dobrych manier, prawdomówność

ZAJĘCIA RYCERZY

- Obrona kraju i króla
- Wyprawy wojenne
- Uczty
- Polowania
- Turnieje rycerskie
- Rozstrzyganie sporów i wymierzanie kar

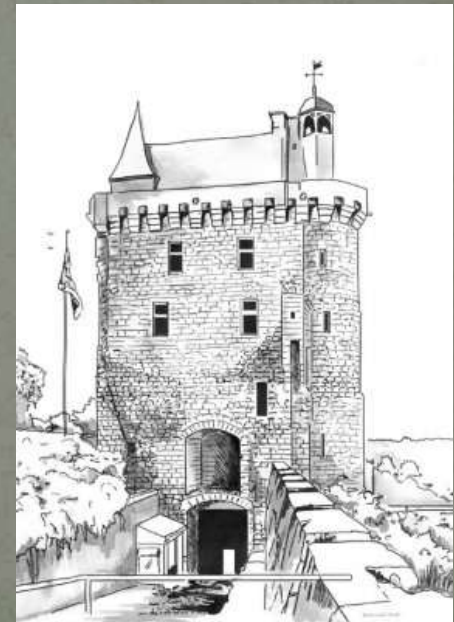
WYNAGRODZENIE RYCERZY

- Rycerze za pełnioną służbę wojskową otrzymywali od władcy ziemię, której uprawą zajmowali się chłopci oraz jeńcy wojenni
- Przywożone z wypraw łupy i nadawana ziemia decydowały o bogactwie

ŚWIAT RYCERZA

- Rycerzem mógł być ten, kto pochodził z rycerskiego rodu
- Sztuki walki i obowiązków rycerskich chłopcy uczyli się od najmłodszych
- Wychowanie na rycerza trwało długo i było bardzo surowe

OD PAZIA DO RYCERZA

- W wieku 7 lat chłopak zostawał paziem. Opanowywał wówczas: jazdę konną, pływanie, strzelanie z łuku, walkę na pięści i stawianie sideł na ptactwo
- Odbywało się to pod okiem ojca, braci lub wychowawcy

OD PAZIA DO RYCERZA

- W wieku 14 lat, paż musiał opuścić dom rodzinny, by jako *giermek* pobierać nauki u innego rycerza (najczęściej na dworze książęcym)
- Giermek trenował rozmaite techniki walki różnymi rodzajami broni
- Ćwiczył też taniec, zasady zachowania się przy stole
- Miał obowiązek towarzyszyć swemu panu w walce. Dbał o jego konia i oręż

PASOWANIE NA RYCERZA

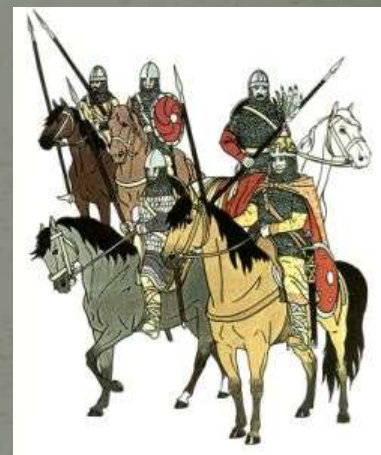

- Pasowanie na rycerza było ceremonią religijną i wielką uroczystością dla wszystkich mieszkańców zamku. Po nocy spędzonej na modlitwach i przyjęciu Komunii Św., giermek składał przysięgę wierności zasadom rycerskim na ręce możnego pana lub dostojnika kościelnego. Ten uderzał go lekko mieczem w ramię i wypowiadał słowa „Pasuję cię na rycerza”. Nowy rycerz otrzymywał ostrogi i pas rycerski, przy którym mógł nosić miecz. Uroczystość kończyła się turniejem.

PASOWANIE NIE DLA WSZYSTKICH

- Nie każdy giermek był w wieku 21 lat pasowany na rycerza. Pasowanie kosztowało często więcej niż wynosiły całoroczne wydatki zamku. Zdarzało się, że giermek pozostawał nim przez całe życie. Liczba rycerzy świadczyła o bogactwie pana.

PO PASOWANIU

- Pasowanie wprowadzało giermka do stanu rycerskiego. Ojcowski zamek dziedziczył zazwyczaj najstarszy syn. Rycerze bez zamku i ziemi, a więc bez dochodów, musieli znaleźć sobie pana, który przyjmie ich na służbę. Byli też rycerze turniejowi, którzy nie mieli żadnego pana. Utrzymywali się ze zdobytych w turniejach nagród.

BROŃ RYCERZY

- Kopia (długość od 2,4 – 3,5 m, waga ok. 20 kg)
- Miecz - najważniejsza broń rycerza
- Włócznia
- Halabarda
- Buzdygan
- Topór
- Korbacz
- Kusza

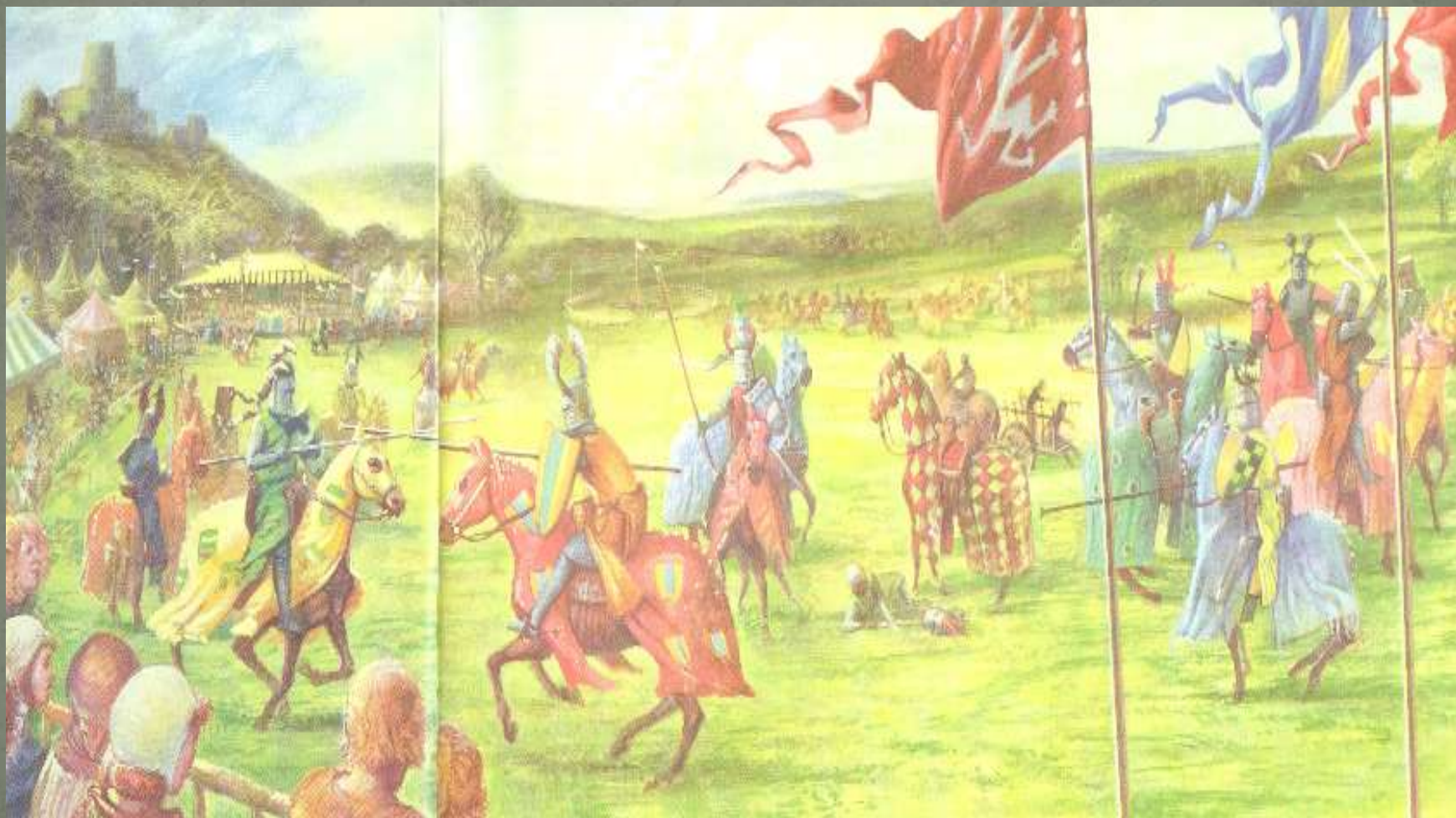
TURNIEJE

- Podczas turnieju rycerze popisywali się zręcznością i umiejętnością walki. Ich potyczki odbywały się według ścisłych zasad i były nadzorowane przez sędziów. Nagrody wręczały zwycięzcom damy.
- Buhurt- rodzaj grupowego turnieju rycerskiego
- Tjost- pojedynek dwóch jeźdźców

TURNIEJE

RYCERSKIE FRAZEOLOGIZMY

- *Występować z podniesioną przyłbicą* – występować otwarcie, nie kryć się z czymś
- *Miecz obosieczny* – coś, co może wywołać dwojaki skutek
- *Ogniem i mieczem* – zbrojnie, przemocą, z użyciem siły
- *Kruszyć kopie* – walczyć o coś, w obronie czegoś
- *Rycerski* – honorowy, szlachetny, pełen galanterii

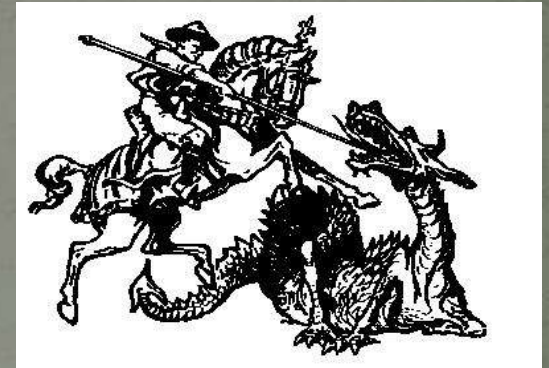
BARWY I HERBY

- Rycerzy zakutych w zbroje trudno było odróżnić. Dlatego też umieszczali na swoich płaszczach i tarczach kolorowe znaki. Z symboli tych powstały herby rodowe (słowo herb pochodzi z niem. *erbe-dziedzictwo*).

LEGENDARNI RYCERZE

- Święty Jerzy i biały smok
- Król Artur i magiczny miecz Eskalibur
- Parsifal- rycerz Okrągłego Stołu; poszukiwacz św. Graala
- Roland- wzór idealnego rycerza

SŁOWNIK

- Baszta – wieża będąca częścią umocnień obronnych
- Blanki (krenelaż) – zębate zwieńczenie murów
- Brona – ciężka krata z żelaza i drewna, umieszczona w głównej bramie; podnoszona i opuszczana na linach lub łańcuchach
- Donżon (stołp) – wysoka budowla obronna, stojąca w obrębie murów, zazwyczaj będąca siedzibą właściciela zamku i ostatnim punktem oporu podczas obrony
- Halabarda- broń biała, na długim drzewcu, o grocie złożonym z siekiery, ostrza i haka

- Hurdycje – drewniane ganki (machikuły – murowane), budowane na szczycie zamkowych umocnień, wystające nieco z lica muru, z otworami w podłodze, przez które załoga mogła strzelać do atakującego wroga i wylewać na niego wrzące płyny
- Kolczuga – giętka zbroja z plecionych, metalowych pierścieni
- Wieża bramna – wieża obronna z bramą wjazdową, często wyposażona w bronę i most zwodzony

ŹRÓDŁA

- Tarnowski W.: Rycerze. Wrocław 1998
- Zamki. Poznań 2008
- Zamki i rycerze. Bremen 2008
- www.google.pl/imghp?hl=pl